

Gubacs pusztától — Pestszenterzsébetig

Riport egy városról, ahol a közigazgatás a közegészségügyi statisztika alapján indult meg

Pestszenterzsébet január elsején érkezik el városi alakulása tízéves évfordulójához. A városok történetében általában az első határkő, az első jubileum. Pestszenterzsébet azonban már egy kitűzött nagy munka első részének befejezését ünnepli ezen a napon és elindul a továbbfejlesztés útján.

Gubacs-pusztából, Kossuth-telepen, majd Erzsébetfalva nagyközségen át alakult Pestszenterzsébet, majd Pestszenterzsébet várossá, amely 80.000 lakosával most Pestkörnyék legnagyobb és legnépesebb városa.

Ma hatalmas középületek, gyárak, bérházak, fontos közintézmények emelkednek azokon a helyeken, ahol tulajdonképpen 1851-ben alakult meg a Gubacs-pusztá, első letelepülések helye. Csak tizenöt év múlva kezdődött az igazi benépesülés időszaka. 1878-ban létesült az Erzsébetfalva település, amely Kossuthfalvával együtt közigazgatásilag Soroksár községhez tartozott.

Amiről a városi irattár mesél...

Sárgult papírlapokon jegyezték fel Erzsébetfalva-telep első előjárói a nevezetesebb eseményeket. A város irattárában gondosan őrzik az egykori jegyzőkönyveket, amelynek kötetekké bővült sorozatában megtalálható minden adat az 506 lakosú településből 80.000 lakosú várossá fejlődött városra vonatkozólag.

Kiderül, hogy nagy küzdelem előzte meg az önálló nagyközséggé való alakulást, amely 1898-ban követte be. Erzsébetfalva nagyközség vette meg alapjait a később amerikai méretekben fejlődő városnak. Uccasorok nőttek ki, lassanként intézmények létesültek, a lakosság száma egyre növekedett, a nagyközség villamosvonalak és vasútállomás révén bekapcsolódott a főváros és az ország vérkeringésébe.

A tulajdonképpeni és rohamos fejlődés korszaka 1924-ben kezdődött. Az akkor már közel negyvenezer lakosú nagyközség január elsején Pestszenterzsébet néven alakult megyei várossá.

Az új város vezetősége már az első időben programot dolgozott ki, hogy miképpen kívánják a fejlődés útján elindítani Pestszenterzsébetet. Ezt a tervet tartották mindenkor szem előtt és ennek alapján történt lépésről lépésre a nagy haladás.

Közigazgatás, a közegészségügyi statisztika alapján

Érdekes, hogy a város fejlesztésének tervét a közegészségügyi statisztika alapján dolgozták ki. Látták, hogy tifusz, malária pusztít, nagy a csecsemőhalandóság és megdöbbentően nagyarányú a tuberkulózisban elhaltak száma.

Közigazgatás útján indultak harcra a betegségek leküzdésére. A mocsaras, maláriás területek parcellázását és feltöltését elősegítették. Vegyvizsgáló állomást létesítettek az élelmiszerhamisítások elleni védekezésül. Anya- és csecsemővédő intézetet állítottak fel a csecsemőhalandóság leküzdésére.

Szabadtéren zajlottak le a piaci napok. A város vezetősége modern csarnokot építtetett. Megkezdtek a vízvezeték és csatornahálózat építését. Modern ravatalozó, városi faiskola voltak a következő állomások.

A statisztikai hivatal adatai igazolják, hogy Pestszenterzsébet tett a legtöbbet a tuberkulózis leküzdésére. Városi tüdőgondozót létesítettek, amely a szegény betegek gyógyítását, kezelését látja el. A városi tüdőgondozó megnyitására Pestszenterzsébet vezetői a tüdőbajban elhunytak arányszámát tekintve a statisztika élén, mint olyan város, ahol a legnagyobb a tuberkulózisban elhunytak száma. Most már megváltozott a helyzet. Pestszenterzsébet a statisztika adatai szerint az első helyen áll, mint-hogy ott a legkisebb a tbc-ben elhunytak száma.

A negyvenkilométeres vízvezeték és a tizenöt kilométeres csatornahálózat még bővítésre szorul, éppen úgy, mint a megkezdett útburkolás. Azonban közegészségügyi szempontokból nagy szükség volt ezekre.

A város járásbírói épületét szerzett, gimnázium, négy nagy elemi iskola, fuvartelep épült a város életének első tíz évében. Ingatlanokon kívül 160.000 négyszögöl területet szerzett a város vezetősége.

A város programjának első pontja az

volt, hogy „Mindenki a közért dolgozzon!” Ezt a felhívást elsősorban a város vezetősége tartotta kötelességének. A város polgármestere, főjegyzője, tanácsnokai, fő-tisztviselői, tisztviselői és más alkalmazottai a szó nemes értelmében szolgálják a köz érdekeit.

A város képviselőtestülete négy pártra oszlik, de abban egységesek a pártok, hogy minden tervet, előterjesztést szigorúan a közérdek szemüvegén át nézve bírálják el. A város minden polgárának érdekeit képviselik. A fejlődés hívei a képviselőtestületi tagok, akik segítségére vannak a város ve-

Dr. Chikán Béla pestszenterzsébeti polgármester nyilatkozata a város múltjáról és a jövőbeli tervekről

A várossá alakulás első jubileumát ünneplő Pestszenterzsébet közigazgatásának központja a Kossuth téren van. Két karcú torony díszíti a városháza épületét, amely előtt Kossuth Lajos szobra a szabadság, testvériség és egyenlőség gondolatára emlékeztet.

A városháza épületében állandóan nagy a sürgés-forgás. Adófizetők, ügyfelek, kérvényezők, dolgukat végző tisztviselők sietnek végig a folyosókon és igyekeznek a hivatali helyiségekbe.

A polgármesteri hivatal két előszobája állandóan zsúfolt. Pestszenterzsébeten a közvetlen közigazgatást vezeték be. Itt minden ügyben fel lehet keresni a polgármestert, aki azt hangsúlyozza, hogy a város első szolgájaként tartja magát és mindenki-nek szívesen áll rendelkezésére.

A polgármester szolgálja nem jelenti be a látogatókat. Mindenki abban a színdebben juthat a város vezetője elé, amilyen időrendben az előszobába lépett. Ahogy a város feje nem ismeri a protekciót, úgy ismeretlen a kivétel szó is.

Pestszenterzsébet vagyont gyűjtött

Hosszas várakozás után beléptünk a polgármester szobájába. Munkaszoba. Az íróasztalon iratesomagok, akták, kérvények, határozatok sorakoznak. A városházán sehol sincsen restancia. A polgármester jár elől a jó példával. Minthogy délelőtt az ügyes-bajos dolgukat végző polgárokat és a referáló tanácsnokokat, tisztviselőket fogadja, délután és késő este intézi a hivatali más kötelességeit.

Dr. Chikán Béla polgármester készséggel nyilatkozik a város életének első évtizedéről és a jövőbeli tervekről a Magyar Hírlap munkatársának, mert — mint mondotta — a lap állandóan tárgyilagosan foglalkozik Pestkörnyék problémáival s az eseményekkel.

— Ha visszatekintek a várossá alakulás óta eltelt tíz évre — kezdi a polgármester —, akkor első eredményként azt kell megállapítanom, hogy jól sáfárkodtunk. Míg a városok nagyrésze elszegényedett, addig Pestszenterzsébet jelentős vagyont gyűjtött. A községi élet utolsó évében 950.000 pengő értékű ingatlanvagyonra volt, most a város ingatlanai 6.500.000 pengőt érnek. Tehát a városi vagyon hatszorosára növekedett. Ezzel szemben nem terheltük meg a várost nagy adósságokkal.

Kifejti, hogy egyedül műszaki beruházásokra öt és félmillió pengőt költött eddig Pestszenterzsébet. A vízvezeték- és csatornahálózaton kívül gimnázium, vásárcsarnok, négy 16 tantermes elemi iskola, két óvoda, fuvartelep, tüdőgondozó, 120 városi kislakás, községi telep, faiskola, járásbírói épület és több közegészségügyi intézmény hirdeti, hogy csakis célszerű beruházásokra költött a város.

Együtműködés minden vonalon

A várossá alakulás után tervezetettel dolgozott ki Pestszenterzsébet vezetősége, a városfejlesztésre vonatkozólag. Ezt a programot be is váltották.

— Kitűzött célokat értünk el az első évtized alatt — folytatja dr. Chikán Béla. A képviselőtestületünk hivatása magaslatán áll és minden nemes és a fejlődést előmozdító terv megvalósulását elősegíti.

— Meg kell emlékeznem arról, hogy dr.

zetőségének a nehéz, felelősségteljes munkában.

A várossá alakulása óta eltelt évtized azal zárul, hogy sikerült az első időszakra kitűzött munkát elvégezni. A súlyos gazdasági viszonyok természetesen megakadályozták, hogy olyan nagyvonalú legyen a városfejlesztés, mint ahogy tervezték. Viszont kivétel nélkül elkészültek a legfontosabb intézmények és az elgondolás minden irányban megvalósult.

Pestszenterzsébeten az első jubileum után megkezdődik a további munkálkodás a modern város fejlesztésére.

Preszly Elemér főispán és dr. Erdélyi Lóránt alispán jóindulatú megértéssel támogatja a város törekvéseit. Mindenben segítségére vannak Pestszenterzsébetnek, hogy fejlődhessen, gyarapodhasson. Ugyanez áll az illetékes minisztériumokra is. A lehetőség szerint bürokráciamentes közigazgatást és az együttműködést minden vonalon tervezik a várossá alakulás után és ezt sikerült is elérniük.

Megemlékezik a polgármester arról, hogy Pestszenterzsébet nagy anyagi áldozatokat hoz a fontos közintézmények, egyesületek, egyházak és jótékonyági egyesületek érdekében. Ezen a vonalon is megvan az együttműködés.

Jelentős szerepe van a Pestszenterzsébeti Önkéntes Mentőegyesületnek, a fővárosi tűzoltók felszerelésével vetélkedő Pestszenterzsébeti Önkéntes Tűzoltótestületnek a közintézmények soraiban. Ugyancsak nevezetes a „Mi Konyhánk” emberbaráti intézmény, amely a város támogatásával mult évben egymillióhatászezer adag ingyen ebédet és kenyeret osztott ki. Általában arra fektet főtűsúlyt a város vezetősége, hogy a társadalommal, egyházakkal és egyesületekkel karöltve minél nagyobb mértékben segíthessen az élet elesettjein.

A jövőbeli tervek

— Milyen tervei vannak a város vezetőségének a jövőre vonatkozólag? — kérdezzük.

„A város vezetősége messzemenően támogatja az ipart és kereskedelmet”

Pestszenterzsébet ipara és kereskedelme nemcsak a helyi piacon, hanem országsszerte, sőt a külföldön is hírnevet szerzett. Az érdek-képviseletek értékes munkásságát fejtenek ki a körükbe tömörült iparosok és kereskedők érdekében. Az ipar és kereskedelem egymás kiegészítője, valamint tetteikben váltják valóra azt az elvet, hogy a helyi cégeket támogatni kell.

A Pestszenterzsébeti Általános Ipartestület harminc évvel ezelőtt létesült. Jelenleg 1400 iparos tartozik kötelekébe. Az ipartestület, mely számos szakiparost nevelt, az IPOK tagja.

Princz Lajos elnök nyilatkozata szerint a város vezetősége úgy a helyi ipart, mint a kereskedelmet a lehetőség szerint messzemenően támogatja. Az ipartestület az elaggott iparosok számára otthont vásárolt, amelyet jövő évben adnak át rendeltetésének. A pestszenterzsébeti iparosok munkája híres, de az iparostársada-

TRÉFÁS PÁLYÁZAT

Jóbarátaim és személyes ve-
vőim az elmúlt évben sok ízben
»drága Fenyves úr« megszólí-
tással tiszteltek meg.

Mivel a jövő esztendőben ol-
csóbbítási programomat még
nagyobb mértékben akarom
megvalósítani, pályázatot
hirdetek egy találóbb meg-
szólításra.

Pályázati feltételek az áruház
összes pénztárainál átvehetők.

Fenyves Dezső
Kálvin tér 7

— A jövőről nehéz nyilatkozni, mert az egyre súlyosbodó viszonyok gátat emelnek a tervek elé. Egy azonban biztos: most a továbbfejlesztés korszaka következik. A legközelebbi jövőben fölépítjük a szülőnő otthonát, az új, modern, fekvőcsarnokos tüdőgondozót és a venereás rendelőt. Fejlesztetni fogjuk a vízvezeték-, csatorna- és útburkolathálózatot.

— Az az elvünk, hogy aki jól szolgálja a közegészségügyet, az jól szolgálja a közigazgatást is. A város életének első tíz éve igazolta, hogy ez az elgondolásunk helyes volt és ma már a 80.000 lakosú városban kevesebb talaja van a fertőző betegségeknek, mint a községi élet korában.

Elmondja dr. Chikán Béla polgármester, hogy Pestszenterzsébetnek van a legkisebb tisztviselőlétszáma a pestkörnyéki városok között és a jövőben is inkább túlfeszített munkát kell mindenkinek végezni, mintsem a város polgárságára újabb anyagi terhek súlyosodjanak.

— Pestszenterzsébet első jubileuma alkalmával arra kérem a közvéleményt — mondja a beszélgetés végén a polgármester —, hogy jóakarattal kísérje figyelemmel munkásságunkat és támogassák törekvéseinket.

Elbűcsüznünk Pestszenterzsébet vezetőjétől, akit szeretetébe és bizalmába fogadott a megpróbáltatások napjaiban is a város lakossága. Dr. Chikán Béla polgármester, a közvetlen közigazgatás megteremtője, utánunk egy rongyosruhájú férfit fogad barátságosan, aki segítséget jött kérni, mert kilakoltatás előtt áll...

R. A.

lom nincs eléggé foglalkoztatva, minthogy a piacok felvevőképessége kicsi.

A Pestszenterzsébeti Kereskedők Egyesülete most ünnepelte megalakulásának harmincéves évfordulóját és az OMKE tagja.

Tessik Ferenc törvényhatósági bizottsági tag, elnök az egyesület működéséről többek között ezeket mondotta:

— Nehéz helyzetben vannak a pestszenterzsébeti kereskedők, habár a város vezetősége komolyan veszi kérésünket, előterjesztéseinket és támogat bennünket. Az egyesületünk nagy súlyt fektet a tönkrement kereskedők támogatására.

A Pestszenterzsébeti Fűszerkereskedők Egyesülete három évvel ezelőtt vált ki a kereskedők egyesületéből és Gertler Dezső ügyvezető elnök vezetése mellett fejt ki fontos tevékenységet.

Pestszenterzsébet a felekezeti béke városa — mondja Petter Géza prépost-plébános

A pestszenterzsébeti egyházak nemcsak a vallásos érzések ápolását, fejlesztését, hanem a jótékonyág gyakorlását is céllá tűzték ki. A megszabott irányban egyenes úton haladnak az egyházak.

A négy vezető felekezet egyházainak főpapai egymással karöltve munkálkodnak és minden igyekezetük odairányul, hogy Pestszenterzsébet a felekezeti béke városa maradjon.

A Pestszenterzsébeti Római Katolikus Egyház, amelynek ezidőszakra közel 50.000 híve van, 1876-ban alakult és azóta fejlődött naggyá. Intézményei: az Actio Katholica, Americana, a legényegylet, nőegylet és a népszövetség.

Petter Géza prépost-plébános, az egyház-község vezetője a következőket mondotta:

— Pestszenterzsébet a felekezeti béke városa. Itt nem vizsgáljuk azt, hogy ki milyen templomba jár, tiszteljük mindenki vallását. A különböző egyházak vezetői együttműködnek. A jótékonyág terén sem teszünk különbséget akkor, amikor segíteni kell a szegény embertársaink.

A Pestszenterzsébeti Református Egyház 1891-ben létesült s az anyaegyházközség 1902-ben választotta első lelkesét. Szinok Zoltán az egyházközség vezetőjelöltje. A jótékonyág terén a nőegylet, a Kálvin-szövetség, a leányegylet és a református zenekar fejt ki nagy tevékenységet.

A Pestszenterzsébeti Evangélikus Egyház 1922-ben önállósult, addig Kispesztéhez tartozott. Falvay Jenő az egyházközség vezetője, a főjegyet és a leánykör munkálkodik a jótékony terén.

A Pestszenterzsébeti Izraelita Hitközség 1880-ban keletkezett. A hitközség vezetője Krieszháber Béla dr kerületi főrabbi. A szentegylet, nőegylet, iskolaszék és más in-

tézmények a jótékonyág művelői.

Falvay Jenő, Szinok Zoltán és Krieszháber Béla dr nyilatkozatai mindenben meg egyeznek a római katolikus egyház vezetőjének kijelentésével. A felebaráti szeretetet és békét Pestszenterzsébetben nemcsak hirdetik, de valóságban is gyakorolják.

Molnár János

A Magyar Stadion számára Pestszenterzsébeten alkalmas terület van

Pestszenterzsébet városa már a községi életben a sportok igazi termőtalaja volt, mert az ország sportegyesületei között már 1909-ben helyet foglal az Erzsébeti Torna Klub és az Erzsébeti Munkás Testedző Kör. Az Erzsébeti Torna Klub a magyar futballnak számos kiállítását adott. Az Erzsébeti homokon egész sora nőtt fel a válogatott futballistáknak. Az ETC sorai közül került ki Kalmár Jenő, Papp Lajos, Balasics Mihály, Bereczky Gábor és még számos olyanok, akik az ETC-nek köszönhetik sportkarrierjüket. A Klub a polgári közép-osztály egyesülete, a futballon kívül vívó-, tenisz-, úszó- és boxszakosztály is van. Az ETC proficsapata jelenleg a II. o. bajnokság kapuit döngeti és minden remény megvan a cél elérésére.

Az Erzsébet Munkás Testedző Kör is közel 25 éve működik a városban és jelenleg az amatőr I. o. életpartijába tartozik. A kiváló munkásegylet nemcsak a futballal, hanem tornával, birkózással is foglalkozik, ezen sportágakban jelentős eredményeket ért el.

Az atletikát Pestszenterzsébeten az alig két éve működő Pestszenterzsébeti Atlétikai Club honosította meg és rövid munkájával olyan eredményt ért el, mellyel az ország egy egyesülete sem dicsekedhetik. Az egyesület számos országos és kerületi bajnokságot nyert és az év folyamán rendezett kerületi körviadalon elért eredményei alapján első-

osztályú egyesület lett.

A három vezetőegyesületen kívül nevezetesen a 25 éve fennálló Erzsébeti Törökvas Sportklub.

Pestszenterzsébeten minden lehetőség megvan arra, hogy a sportok a legnagyobb mértékben kifejlődhessenek, mert a soroksári Dunaág közelsége újszólóan predestinálja a város sportegyesületeit a vízi sportok üzésére. Itt van az ország egyetlen 2000 méteres állóvízi egyenes evezőpályája, melyen az evezőszövetség állandóan rendez bajnoki versenyeket.

A holt Dunaág azonban sportbőleg nincs tökéletesen kihasználva, hiányzik Pestszenterzsébeten a sportszerű uszoda, melynek létesítésével meg lehetne teremteni Pestszenterzsébeten a magyar Magdeburgot.

A soroksári Dunaág mellett lévő téglagyári területen pedig fel lehetne építeni az ország sportközsége által hön óhajtott magyar stadiont, mert ily alkalmas terület Budapesthez 20 percnyire sehol nincs. Advan: a közlekedés, a vízi sportok elhelyezése, a megfelelő terület, csupán az illetékes hatóságok megmozdulása hiányzik, hogy a magyar sport legnagyobb álma Pestszenterzsébeten valóra válhasson.

Pestszenterzsébet a magyar sportnak olyan fellegvára lehet, amelyen keresztül az egész magyar sportársadalom elérheti azokat a célokat, amelyeket maga elé kitűzött

Dr. Oberding Miklós.

Jelentős gyáripara, ipara és kereskedelme van Pestszenterzsébetnek

A tízéves fennállását ünneplő Pestszenterzsébet gyárai, ipara és kereskedelme által az országban is jelentős szerephez jutott. Nagy mértékben hozzájárultak a város fejlődéséhez és a lakosság számára óriási mértékben történt megújulásához a Pestszenterzsébeti vállalatok és cégek.

Úgy a gyáriparban, mint a kisiparban

majdnem minden szakma külföldön is ismert vállalatokkal van képviselve. A város kereskedői pedig megbízhatóságukkal szereztek jó hírnevet.

A Pestszenterzsébeti gyárak, nagyüzemek, iparosok és kereskedők közül a legnevezetesebbeket itt ismertetjük:

A Magyar Vasfonalgyár Részvénytársaság az országban egyedül készít velvetbársonyt

Pestszenterzsébeten, 1924-ben alakult a Magyar Vasfonalgyár r.-t., amely az első időkben kizárólag vasfonalgyártással foglalkozott. Az egyre fejlődő vállalat később a vasfonalgyártást abbahagyta és berendezkedett fonal és darabárú festés- és kikészítésre és ma a gyár legmodernebb gépei a legprecízebb és a leggyorsabb szállítást teszik lehetővé. A Magyar Vasfonalgyár r.-t. foglalkozik mindennemű fonalak festésével, fehérítésével, valamint len- és kenderfonalak fehérítésével, továbbá pamutfonalak mercerizálásával.

Legújabbban rendezte be a legmodernebb cord- és velvetvágó üzemet. Velvetbársony Magyarországon egyedül itt készül! Egyedül állnak minőségben a gyár velveton és duvetine készítményei.

Erősen foglalkoztatják a vállalat műselyem-szövet és szalagárú festődjét és fehérítőjét, valamint pamut, műselyem és állati selyemharisnya-osztályát is.

A Magyar Vasfonalgyár r.-t. országos viszonylatban is igen jelentős szerepet játszik és Goeters Helmut igazgató vezetése alatt több száz munkást foglalkoztat.

A város 10 éves jubileumával esik össze Pestszenterzsébet egyetlen bőrgyára 15 éves fennállásának évfordulója. Szegő Vilmos 1918-ban alapította gyárát, amelyet azóta amerikai méretekben fejlesztett hatalmas üzemmé.

Látogatást tettünk a gyártelepen, ahol a legmodernebb gépekkel felszerelt üzemek sorakoznak egymással. A nyersbőrök kiindulva, a kész gyártmányokig, minden a gyártelepen készül.

A bőrgyári osztályon készítik: gépszij-crouponokat, varró-verő-szjij bőroket, blank-, húzó-, vízos és zsiros bőroket, továbbá szandál-, táská-, valamint öv-bőroket. A gépszijgyárban készülnek — többek között — a vállalat elismert minőségi gyártmányai, a „RECORD” chrom cserzésű és a „GLOBUS” gödör-cserzésű géphajtósíjak. A műszaki osztály: verő- és varrószíjakat, hengerborító- (cilinderbőröket) szelepbőröket, valamint az összes textiltechnikai bőrgyártmányokat, közöttük rovatkolt bőrnadrágokat is és cipőrámákat gyárt.

Most helyezték üzembe a picker gyárát,

amelyben nyersbőr-, cseres- és schrom-pickereket készítenek.

A vállalat olyan áruk készítésére helyezi a főszűrt, amelyeket eddig főként külföldről hoztak be.

Szegő Vilmos gyártulajdonos, az ismert és rendkívül agilis szakember és fia Szegő József igazgató, aki külföldi tanulmányait értékesíti hasznosan, vezetik az üzemet, amelynek gyártmányai ma már a piacon a legismertebbek és legelterjedtebbek közé tartoznak.

Unió Textilművek Rt.

Pestszenterzsébet első textilgyára, az Unió Textilművek Rt., 1901-ben alakult és az évek folyamán úgy az üzeme, mint telepe egyre fejlődött. A Gyár ucca 6. szám alatt lévő, modern gépekkel felszerelt, saját erővel villanyteleppel ellátott nagy gyártelepen, a fonaltól a kész gyártmányokig minden saját üzemből készül.

Az Unió Textilművek Rt. elismert mino-

szerű készítményei már a békeévekben olyan hírnévre tett szert, hogy a gyártmányok export útján a világ minden részében — még Angliában is — piacot találtak.

Több száz munkást foglalkoztat a vállalat, amely a textilgyártás úttörőinek egyike és bizonyosságot tett, hogy a magyar gyártmányok úgy minőség, mint ár tekintetében a világpiacon is versenyképesek.

Budapestvidéki Villamossági Részvénytársaság

1900-ban alakult a Budapestvidéki Villamossági Részvénytársaság, amelynek központja és a legmodernebb berendezésű központi áramelosztótelepe Pestszenterzsébeten, a Csepeli út 2. szám alatt van.

A villamossági vállalat Pestszenterzsébet város, Csepel, Soroksár, Ócsa, Sári, Alsódabas és Gyón községek közvilágítási-, ipari- és világítási áramát szolgáltatja.

Breuer Fivérek Textilgyára

Nyolc évvel ezelőtt létesült Breuer Fivérek Textilgyára, amely a megindulás óta egyre fejlődött. Ma már modern gépekkel felszerelt gyártelep áll a Horthy Miklós út 50. szám alatt, ahol a cég közkezdelt áruai készülnek.

Breuer Fivérek Textilgyára nőruha-szövetek szövését és kikészítését végzi. A cég nőszövedéi a piacon hamar népszerűek lettek, mert jó minősége mellett is kedvező az árak. Híresek a gyárban készült kanavaszok, vásznak, zsebkendők, lepedők, zestek, síjónok, lepedők és fejkendők.

Breuer Bernát, aki ismert szakember, irányítja a gyár munkáját, a kereskedelmi részt pedig Breuer Albert intézi.

Pestszenterzsébeten gyártják a „Record” hő- és hangszigetelő építőlemezt

Huszonöt évvel ezelőtt alakult az Adler és Glaz cementárúgyár, építési anyag és épületanyagkereskedés, amelynek központja a Pestszenterzsébeti Horthy Miklós út 5., gyártelepe Gyár ucca 10., épülettelepe és MÁV iparvágánya a csepeli átjárónál van. Fiókjai: Jókai Mór ucca 68., Vörösmarty ucca 197., (Első ucca sarok), Csepelen pedig Fő út 60. szám alatt vannak.

A cég modern gépekkel felszerelt cementárúgyárában elismert minőségű műmárványlapok és egyéb cementárúk készülnek. Két évvel ezelőtt, hosszas kísérletezés után, kezdte meg az addig külföldről importált hő- és hangszigetelő építőlemez gyártását, amelyet „Record” védjegy alatt hoznak forgalomba. Minthogy ez a gyártmány a modern és gazdaságos építkezéseknél nélkülözhetetlen, máris széles körben, ország-szerte használják.

Adler és Glaz cég az építkezéshez szükséges összes anyagokat részint gyártja, másrészt raktáron tartja és nagyban gyári áron árúsítja. Említésre méltó, hogy az építkezések előmozdítása céljából a vállalat kedvező feltételű, hosszulejárátú hiteket is nyújt.

Perlesz Sándor Kőszövőgyár Rt.

Perlesz Sándor mérnök 1906-ban alapította az Erzsébetfalvai Harisnyagyár Részvénytársaságot, amelynek igazgatója volt. Ebből a vállalatból 1922-ben érdekeltiséggel kivált és megalapította saját gyárát, a „Perlesz Sándor Kőszövőgyár Részvénytársaság”-ot. A kiváló szakember 1932-ben történt elhunytáig irányította az egyre fejlődő vállalatát.

A modern gépekkel felszerelt, 250 munkást foglalkoztató gyár főleg flór, pamut, selyem és gyapjú női-, férfi- és gyermekharisnyákat hoz forgalomba. A piacon elismertek és népszerűek a vállalat „Diana”, „Mattinata”, „Diadem” és „Perry” védjegyű női selyemharisnyái.

Néhány Perlesz Sándor azok egyike volt, akik a magyar harisnyagyártást megkezdték és olyanná fejlesztették, hogy a külföldről importált selyemharisnyákat kiszorították a magyar piacról.

Halmos villamossági és rádióvállalat a város legrégebbi villamossági szaküzlete. Halmos Ernő cégtulajdonos a régi iparos- és kereskedő-tradíciók szem előtt tartásával, a modern üzletvezetés jegyében vezeti vállalatát. A Magyar Brown Boveri Művek elismert márkájú elektromotorjainak lerakata és képviselve van a cég birtokában. Pestszenterzsébeten Kossuth tér 10., Budapestben pedig Váci út 34. szám alatt (Krayér-házban) van a vállalat nagy raktárral felszerelt üzlete és modern berendezésű motorjavító és tekerceselő üzeme. Standard, Orion. Telefongyári rádiókészülékek, továbbá Tungstam rádiócső- és izzólámpák kedvező beszerzési forrása a cég.

Sas Áruház (Kossuth Lajos ucca 42.). Jó minőségű árut, olcsón adni! az áruház jelszava, amely úri- és női divatárakat tart dúsán felszerelt raktárában. Szövetek, selymek, vásznak, kész női ruhák és más cikkek kaphatók a megbízhatóságáról ismert Sas Áruházban.

Erzsébetfalvai Harisnyagyár Részvénytársaság. Agoston Simon, a harisnyagyártás nezs-

tora, 1906-ban alapította gyárát, amely elismert minőségű férfi-, női- és gyermekharisnyákat készít. Nagy érdeme van Agoston Simonnak, a híres szakembernek abban, hogy Magyarországon ő kezdte meg elsőnek a cottonharisnyák gyártását, amelyek árban és minőségben versenytársai lettek a külföldi gyártmányoknak. A többi magyar harisnyagyárak, csak azután kezdték meg ezen cikk készítését, amikor az Erzsébetfalvai Harisnyagyár már döntő sikert aratott. A vállalat gyártmánya a „Sírén” védjegyű és nagy népszerűségnek örvendő női selyemharisnya.

Schwarz Jenő bor- és sörnagykereskedő. (Szent Erzsébet tér 1.). A cégtulajdonos a város egyik alapító polgára. Üzletét 1896-ban létesítette. Vállalata szolid üzleti elveiről és megbízhatóságáról közismert. Pincéi vannak: Pestszenterzsébeten, Kecelen, Kiskőrösön és Csongrádon, de nemcsak ezekről a helyekről, hanem az ország más legjobb bortermelő vidékeiről beszerzett válogatott borokat hoz vendéglősöknél és kereskedőknél forgalomba, hordókban és palackokban. A „Fővárosi Söröző Rt. Kőbányán” megalakulása óta, kezelésében áll ezen cégnek kerületi főraktára.

Pestszenterzsébeti Gyümölcsértékesítő és Központi Szeszifőző Szövetkezet. Zyzda Albert alapította a jóhírű vállalatot, aki jelenleg is elnöke a szövetkezetnek, amely a Jókai Mór ucca 67. szám alatt lévő telepen elsőrendű minőségű gyümölcs-pálinkát főz. A cég likőr- és rumgyára, valamint központi irodahelyisége Szent Erzsébet tér 1. sz. alatt van. A cég gyümölcs-pálinkái, rum- és likőrei keresett cikkek a piacon. A vállalat ügyvezető igazgatója Fekete Miklós, aki szakszerűen intézi az üzlet vezetését.

Gönczi Gyula épületívgezési és képeretelési vállalat, íveg- és porcellánárúháza (Kossuth Lajos ucca 25. szám). A 40 év óta fennálló, előnyösen ismert vállalat nemcsak Pestszenterzsébeten, hanem a fővárosban is több nagyszabású munkát végzett.

Füldes Ármán festék- és háztartási cikkek áruháza. Főüzlet: Kossuth Lajos ucca 37. Fióközletek: Nagy Sándor ucca 14. és Nagykőrösi út 32. szám.

Posnansky és Strellitz aszfalt-, fedőlemez-, kátránytermék-, kocsikenőcs- és gépszij-gyára (Horthy Miklós út 63.). Az 1868-ban létesült vállalat külföldön is hírnévre tett szert.

Hahn, Teslik és Richtmann, építkezési vállalkozók főleg magas- és mélyépítkezéseket kiviteleznek. A Kossuth Lajos-reálgimnáziumot, számos iskolát, gyárakat, bérházakat és villát épített a jóhírű vállalat.

Pancaz Béla kenyérgyára (Vécsey ucca 13). Huszonöt éves cég, amely a márkás „Panczenyér” gyártója és forgalombahozója. A vállalat termékei nemcsak a helyi, hanem a fővárosi piacon is közkezdtek.

Teichner Lajos és fia, Andor, bortermelő és borszárművelők (Horthy Miklós út 36). Negyven éve áll fenn a borszakmában előnyösen ismert cég, amelynek Kiskőrösön van saját szőlőtelepe és pincészete. A Pestszenterzsébeti főlerakat, amely Teichner Andor, az ismert szakember vezetése alatt áll, öt évvel ezelőtt létesült és jóminőségű boraival nagy népszerűséget, valamint vevőkört szerzett. A főlerakat a Pestszenterzsébeti, budapesti, csepeli és kispesti fűszerüzletek és vendéglők nagy részének szállítója.

Pancaz Zoltán rádió- és villanyfelszerelési vállalata (Kossuth Lajos ucca 41.). A jóhírű cég, amely számos állami, valamint városi szállítást végzett, dúsán felszerelt raktárral és kedvező fizetési feltételekkel áll a közönség rendelkezésére.

Princz Lajos asztalos-üzeme (Attila ucca 10/a). A negyedszázados jubileum előtt álló asztalos-nagyüzem főleg bútor-, portál- és épületasztalos-munkákat készít, elsőrendű kivitelben, a modern gépekkel felszerelt telepen. A Pestszenterzsébeti postapalota és több iskola berendezését készítette a cég.

Hazai Kőszövőgyár. 1922-ben alapította Pestszenterzsébeten Lehr Frigyes a Hazai Kőszövőgyárát, amelynek gyártelepe most a közműhelytelepen van. A legmodernebb gépekkel felszerelt üzemből kötött- és kőszövőtárak készülnek.

Bohrer János cipő-nagyüzeme (Széchenyi ucca 3). Huszonöt évvel ezelőtt alakult a cég, amely ma gyárszerű cipő-nagyüzem. Elismert minőségű férfi-, női-, gyermek- és házi-cipők készülnek a modern gépekkel felszerelt üzemből. A cég gyártmányait — amelyekkel Bohrer János már sok kitüntetést és díszlevelet nyert — az ország minden részében árúsítják.

Halász Izsó kenyérgyára (Horthy Miklós út 8). Pestszenterzsébet legrégebbi péküzeme most érkezett el fennállása negyedszázados jubileumához. A nyolckemencés, modern, villanyerőre berendezett, dagasztógépekkel felszerelt kenyérgyár naponta 6000 kilogramm elismert minőségű kenyeret termel. Halász Izsó kenyérgyárának termékei nemcsak a helyi, hanem a fővárosi és pestkörnyéki piacokon is közkezdtek.

Stern Zoltán angol úriszabó (Posta ucca 13). A 20 év óta fennálló, előnyösen ismert, nagy szövetraktárral felszerelt cég az úri közönség népszerű szállítója.